JAIN VISHVA BHARATI INSTITUTE, LADNUN

(DEEMED UNIVERSITY)

RESEARCH ELIGIBILITY TEST (RET) - 2017

PAPER – II (CONCERN SUBJECT)

SANSKRIT

DATE OF EXAMINATION : JULY 27, 2017

ROLL NO. : **SIG. OF INVIGILATOR**

TIME : 01.30 HOURS **MARKS : 75 X 2 = 150**

NOTE :

1. All questions are compulsory and of objective type. / सभी प्रश्न अनिवार्य एवं वस्तुनिष्ठ हैं।
2. All questions carry equal marks. / सभी प्रश्नों के अंक समान हैं।
3. Only one answer is to be given for each question./प्रत्येक प्रश्न का एक ही उत्तर देना है।
4. If more than one answer is marked, it would be treated as wrong answer. / एक से अधिक उत्तर देने की दशा में प्रश्न के उत्तर को गलत माना जायेगा।

1. तस्मा इदम् – इत्यत्र सन्धिच्छेदः –

   (अ) तस्मात् इदम् (ब) तस्मै इदम्

   (स) तस्मिन् इदम् (द) तस्माद् इदम्

   ( )

2. गो+इन्द्रः – इत्यत्र सन्धिः –

   (अ) गाविन्द्रः (ब) गविन्द्रः

   (स) गो इन्द्रः (द) गवेन्द्रः

   ( )

3. अधोलिखितेषु साधुः –

   (अ) वाङ्मयम् (ब) वांग्मयम्

   (स) वाङ्मयम् (द) वाक्मयम्

   ( )

4. मूर्धन्यस्थानीयो वर्तते –

   (अ) वकारः (ब) नकारः

   (स) रेफः (द) भकारः

   ( )

5. इकारस्य समग्रभेदाः सन्ति :–

   (अ) षट् (ब) अष्टादश

   (स) द्वादश (द) त्रयः

   ( )

6. अन्तः+रुचिः इत्यत्र सन्धिः –

(अ) अन्तारुचिः (ब) अन्तरुचिः

(स) अन्तोरुचिः (द) अन्तर्रुचिः

( )

7. नित्यसन्धिर्न भवति :–

(अ) समासे (ब) एकपदे

(स) वाक्ये (द) धातु–उपसर्गयोः

( )

8. सन्धि–अभावस्थलं वर्तते –

(अ) सः+याति (ब) देवः+गतः

(स) पितृ+अर्थः (द) मुनी+एतौ

( )

9. युगकर्मकारकस्य (द्विकर्मककारकस्य) उदाहरणं वर्तते –

(अ) नित्यं वन्दनां करोति (ब) अजां ग्रामं नयति

(स) मन्दं मन्दं हसति (द) सरसं भोजनं करोति

( )

10. कारकनियमानुसारं साधु प्रयोगः –

(अ) शास्त्रं विद्वान् (ब) शास्त्रस्य विद्वान्

(स) शास्त्राणां विद्वान् (द) शास्त्रेषु विद्वान्

( )

11 कारकाणां संख्या स्वीकृता –

(अ) अष्टौ (ब) सप्त (स) पञ्च (द) षट्

( )

12. कारकं भवति –

(अ) वाक्यप्रयुक्तपदवैशिष्ट्यम् (ब) क्रियानिमित्तम्

(स) शब्दप्रयोगनियामकम् (द) व्यक्तिविशेषताबोधकम्

( )

13. दिवि देवाः – इत्यत्र सप्तम्यामाधारो वर्तते –

(अ) वैषयिकः (ब) नैमित्तिकः

(स) औपश्लेषिकः (द) सामीप्यकः

( )

14. घनश्यामः इत्यत्र समासो वर्तते –

(अ) अव्ययीभावः (ब) कर्मधारयः

(स) तत्पुरुषः (द) बहुव्रीहिः

( )

15. चन्द्रवदना – इत्यत्र समासो वर्तते –

(अ) द्विगुः (ब) तत्पुरूषः

(स) अव्ययीभावः (द) बहुव्रीहिः

( )

16. अलुक्–समासस्य उदाहरणं वर्तते –

(अ) धनुर्हस्तः (ब) मातापितरौ

(स) आत्मनेपदम् (द) वर्षारात्रः

( )

17. सत्योद्यम्–इत्यत्र धातोः प्रत्ययो जातः –

(अ) क्यप् (ब) य–प्रत्ययः

(स) क्विप् (द) अण्–प्रत्ययः

( )

18. बुधः इत्यत्र कृदन्तप्रत्ययो जातः –

(अ) अच्–प्रत्ययः (ब) ट–प्रत्ययः

(स) ड–प्रत्ययः (द) क–प्रत्ययः

( )

19. कृदन्तप्रत्ययान्तं रूपं वर्तते –

(अ) श्रुतिः (ब) अन्यथा

(स) माली (द) भास्वान्

( )

20. साहित्यदर्पणस्य कर्ता वर्तते –

(अ) दण्डी (ब) विश्वनाथः

(स) अभिनवगुप्तः (द) मम्मटः

( )

21. जयदेवस्य कृतिर्वर्तते –

(अ) ध्वन्यालोकः (ब) दशरूपकम्

(स) काव्यादर्शः (द) चन्द्रालोकः

( )

22. ध्वनिसंप्रदायस्य प्रवर्तक आचार्यो वर्तते –

(अ) आनन्दवर्धनः (ब) कुन्तकः

(स) क्षेमेन्द्रः (द) विश्वनाथः

( )

23. कादम्बरी रचना प्रसिद्धा –

(अ) मुक्तककाव्यरूपेण (ब) गीतिकाव्यरूपेण

(स) गद्यकाव्यरूपेण (द) सन्देशकाव्यरूपेण

( )

24. रत्नावली–नाटिकायाः कर्ता वर्तते –

(अ) भासः (ब) श्रीहर्षः

(स) सुबन्धुः (द) विशाखदत्तः

( )

25. सर्वापेक्षया अर्वाचीनः कविर्वर्तते –

(अ) भवभूतिः (ब) अश्वघोषः

(स) अम्बिकादत्तव्यासः (द) कालिदासः

( )

26. नीतिशतकग्रन्थस्य रचयिता वर्तते –

(अ) चाणक्यः (ब) मुरारिः

(स) श्रीहरिदत्तः (द) भर्तृहरिः

( )

27. काव्येषु अर्वाचीनं भवति –

(अ) उद्धवशतकम् (ब) आर्यासप्तशती

(स) हनुमन्नाटकम् (द) प्रबोधचन्द्रोदयः

( )

28. नलचम्पूकाव्यस्य रचयिता वर्तते –

(अ) सोमदेवः (ब) वेंकटाध्वरिः

(स) त्रिविक्रमभट्टः (द) मुरारिः

( )

29. महाभारते पर्वसंख्या वर्तते –

(अ) दश (ब) अष्टादश

(स) विंशतिः (द) चतुर्दश

( )

30. निरुक्तग्रन्थस्य रचयिता वर्तते –

(अ) पाणिनिः (ब) भर्तृहरिः

(स) यास्कः (द) सायणः

( )

31. वेदभाष्यस्य रचयिता प्रथितः –

(अ) सायणः (ब) शंकराचार्यः

(स) वेदव्यासः (द) मल्लिनाथः

( )

32. दृश्यकाव्यं नास्ति –

(अ) नाटकम् (ब) मुक्तककाव्यम्

(स) प्रकरणम् (द) ईहामृगः

( )

33. शोकः श्लोकत्वभागतः – इत्युक्तिः ग्रन्थस्य विषये वर्तते –

(अ) उत्तररामचरितम् (ब) महाभारतम्

(स) वाल्मीकिरामायणम् (द) मेघदूतम्

( )

34. उपमा–अर्थगौरव–पदलालित्येतित्रयं बिभर्ति –

(अ) कुमारसम्भवम् (ब) नैषधम्

(स) किरातार्जुनीयम् (द) शिशुपालवधकाव्यम्

( )

35. 'जयः' इति नाम्नाऽपि प्रसिद्ध्यति –

(अ) महाभारतम् (ब) शिवराजविजयम्

(स) स्मृतिग्रन्थः (द) सेतुबन्धकाव्यम्

( )

36. सर्वोपनिषदो गावः, दोग्धा गोपालनन्दनः – इतिवचनेन संकेतितो ग्रन्थो वर्तते –

(अ) धर्मशास्त्रम् (ब) ब्रह्मसूत्रम्

(स) भगवद्गीता (द) पुराणसाहित्यम्

( )

37. कविशूद्रकस्य कृतिर्वर्तते –

(अ) मृच्छकटिकम् (ब) नागानन्दनाटकम्

(स) चन्द्रालोकः (द) ऋतुसंहारः

( )

38. आदिकविपदेन अभिहितः –

(अ) कालिदासः (ब) व्यासः

(स) अश्वघोषः (द) वाल्मीकिः

( )

39. नलदमयन्तीवर्णनं काव्ये वर्तते –

(अ) कुमारसम्भवे (ब) रघुवंशे

(स) वाल्मीकिरामायणे (द) नैषधे

( )

40. कालिदासस्य नाट्यकृतिः वर्तते –
(अ) अभिज्ञानशाकुन्तलम् (ब) उत्तररामचरितम्
(स) मृच्छकटिकम् (द) नागानन्दनाटकम्
( )

41. शिशुपालवधकाव्यस्य कर्ता वर्तते –
(अ) भारविः (ब) कालिदासः
(स) माघकविः (द) भट्टिः
( )

42. कुमारसम्भवे वर्णनमस्ति –
(अ) पाण्डवानाम् (ब) दमयन्त्याः
(स) राज्ञो दिलीपस्य (द) कुमारोत्पत्तेः
( )

43. अष्टतनु–ईश्वरस्य स्तुतिः मंगलाचरणे विहिता –
(अ) वाल्मीकिरामायणे (ब) अभिज्ञानशाकुन्तले
(स) उत्तररामचरिते (द) किरातार्जुनीये
( )

44. नैषधीयचरितकाव्यस्य रचयिता वर्तते –
(अ) दण्डी (ब) मुरारिः
(स) बाणभट्टः (द) श्रीहर्षः
( )

45. सहसा विदधीत न क्रियाम् – इति पद्यं वर्तते –
(अ) भारविकवेः (ब) श्रीहर्षस्य
(स) कालिदासस्य (द) माघकवेः
( )

46. आषाढस्य प्रथमदिवसे – इत्यादिपद्यं वर्तते –
(अ) उत्तररामचरिते (ब) कादम्बर्याम्
(स) मेघदूते (द) कुमारसम्भवे
( )

47. मन्दाक्रान्ता–छन्दसि काव्यस्य रचना विहिता –
(अ) हनुमन्नाटकस्य (ब) मेघदूतस्य
(स) सेतुबन्धस्य (द) नीतिशतकस्य
( )

48. अर्थो हि कन्या परकीय एव – इति श्लोकोक्तिः वर्तते –
(अ) उत्तररामचरिते (ब) कुमारसम्भवे
(स) मेघदूते (द) अभिज्ञानशाकुन्तले
( )

49. कुमारसम्भवम् – इत्यत्र कुमारशन्देन अभिप्रेतः –

(अ) कार्तिकेयः (ब) गणेशः

(स) भरतः (द) शिवः

( )

50. वागर्थाविव सम्पृक्तौ– इत्यादिपद्यं प्रारम्भे वर्तते –

(अ) कुमारसम्भवे (ब) रघुवंशे

(स) उत्तररामचरिते (द) किरातार्जुनीये

( )

51. अभिज्ञानशाकुन्तलम् – इतिनाट्यनामधेये 'अभिज्ञान'–पदेन अभिधीयते –

(अ) आध्यात्मिकज्ञानम् (ब) विशिष्टज्ञानम्

(स) कर्तव्यज्ञानम् (द) पुनःस्मृतिः

( )

52. कामार्ता हि प्रकृतिकृपणाश्चेतनाचेतनेषु – इति पद्योक्तिः वर्तते –

(अ) मेघदूते (ब) कादम्बर्याम्

(स) रघुवंशे (द) दशकुमारचरिते

( )

53. अर्थगौरवमाश्रित्य प्रसिद्धं काव्यं वर्तते –

(अ) नैषधीयचरितम् (ब) मेघदूतम्

(स) किरातार्जुनीयम् (द) कादम्बरी

( )

54. पार्वत्याः शिवाराधना वर्णिता –

(अ) उत्तररामचरिते (ब) कुमारसम्भवे

(स) किरातार्जुनीये (द) रघुवंशे

( )

55. सन्धिदोषस्य उदाहरणम् –

(अ) मध्वरिः (ब) विद्यालयः

(स) द्वेऽपि (द) संस्कर्ता

( )

56. कालुकौमुदीग्रन्थस्य रचयिता वर्तते –

(अ) मुनिचौथमल्लः (ब) कालुगणी

(स) आचार्यमहाप्रज्ञः (द) आचार्यतुलसी

( )

57. साधुप्रयोगो वर्तते –

(अ) षष्ठा पुत्री (ब) षष्ठी पुत्री

(स) षष्ठमा पुत्री (द) षष्ठमी पुत्री

( )

58. साधुप्रयोगो वर्तते –

(अ) अन्तराष्ट्रियम् (ब) अन्तःराष्ट्रियम्

(स) अन्ताराष्ट्रियम् (द) अन्तर्राष्ट्रीयम्

( )

59. विषमवृत्तं वर्तते –

(अ) इन्द्रवज्रा (ब) अनुष्टुप्

(स) आर्या (द) द्रुतविलम्बितम्

( )

60. धर्मार्थ इव पूर्णश्रीः, अर्थो धर्म इव त्वयि – इत्यत्र अलङ्कारः –

(अ) रूपकम् (ब) उपमेयोपमा

(स) अनुप्रासः (द) श्लेषः

( )

61. पङ्कजशब्दो वर्तते –

(अ) योगरूढः (ब) यौगिकः

(स) लाक्षणिकः (द) रूढः

( )

62. यत्र पदार्थान्तरवर्णनेन कस्याप्यन्यस्य पदार्थस्य वर्णनं सिद्ध्यति, तत्र अलङ्कारो भवति –

(अ) अतिशयोक्तिः (ब) परिकरालङ्कारः

(स) तुल्ययोगिता (द) अर्थापत्तिः

( )

63. अलुकापुर्या वर्णनं वर्तते –

(अ) कुमारसम्भवे (ब) मेघदूते

(स) कादम्बर्याम् (द) नैषधचरिते

( )

64. छन्दःशास्त्रे त्रिगुरुः गणो वर्तते –

(अ) मगणः (ब) जगणः

(स) रगणः (द) नगणः

( )

65. दृश्यकाव्यं नास्ति –

(अ) नाटकम् (ब) प्रकरणम्

(स) मुक्तककाव्यम् (द) ईहामृगः

( )

66. रूपक–अलङ्कारस्य उदाहरणम् –

(अ) चन्द्रसदृशं मुखम् (ब) मुखचन्द्रः

(स) चन्द्र इव मुखम् (द) चन्द्रादपि सुन्दरं मुखम्

( )

67. कृदन्तप्रत्ययान्तं रूपं वर्तते –

(अ) धनवान् (ब) अमात्यः

(स) पार्थिवः (द) विजयः

( )

68. वसन्ततिलकावृत्तं वर्तते –

(अ) चतुर्दशवर्णात्मकम् (ब) षोडशवर्णात्मकम्

(स) द्वादशवर्णात्मकम् (द) पञ्चदशवर्णात्मकम्

( )

69. संस्कृतभाषायाः रूपं नास्ति –

(अ) सम्राट् (ब) वारिवाहः

(स) पुनीतः (द) स्वरापगा

( )

70. साधुप्रयोगो वर्तते –

(अ) सन्धिः समीचीना (ब) समीचीनं सन्धिः

(स) सन्धिः समीचीनः (द) साध्वी सन्धिः

( )

71. शुनाशीरः इत्यस्य अर्थः –

(अ) शिवः (ब) इन्द्रः

(स) अग्निः (द) वरूणः

( )

72. देवशब्दस्य पर्यायो वर्तते –

(अ) वृन्दारकः (ब) महीधरः

(स) दानवः (द) वारिवाहः

( )

73. वर्णसाम्ये अलङ्कारो वर्तते –

(अ) उत्प्रेक्षा (ब) श्लेषः

(स) उपमा (द) अनुप्रासः

( )

74. काव्ये रसतां गच्छति –

(अ) शब्दार्थयुगलम् (ब) अलंकारः

(स) वाक्यम् (द) रत्यादिः स्थायिभावः

( )

75. त्वन्मुखश्रीकृते नूनं पद्मैर्वैरायते शशी – इत्यत्र अलंकारो वर्तते –

(अ) श्लेषः (ब) उत्प्रेक्षा

(स) उपमा (द) उपमेयोपमा

( )

●●●